

SU	MO	TU	WE	TH	FR	SA
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

11
TUE

7th Week • 042-323

2025
FEBRUARY

Sanskrit Honours

5th Semester - 2024

Date - 26/01/2025

08.00

11th Paper (बद)

Boalia

09.00

1. (a) आग्नेदस्य अथमसूक्तं केन छन्दसा
विहितम्? सूक्तस्यास्य आसौः परिचयं उल्लिख्यतम्।

10.00

उत्तरम् → आग्नेदस्य अथमसूक्तं गाम्भी छन्दसा
विहितम्।

11.00

सूक्तस्यास्य आसौः परिचयं विस्वामित्रः
मधुच्छन्दाः इति। अ आसौः - आसौः विस्वामित्रस्य
शतसूक्तेषु मधुस्यः पितृब्रह्मणः।

12.00

01.00

(b) 'हेतवः ब्रह्मधाम' - अत्र कोऽवगम्यते?
अ कथं ब्रह्मधामरूपेण वर्ण्यते?

02.00

Ans:- अत्र अग्निदेवः अवगम्यते।

03.00

अः अग्निः ऐदिकयागफलरूपानां ब्रह्मधामति-
- शान्तेन धारयति तपसायति वा। अः अः

04.00

अः अग्निः अन् मागं कर्ते यजमानस्य
अतीष्टफलं प्रादात् अमर्थः वेति। अतः

05.00

अः ब्रह्मधामरूपेण वर्ण्यते आसौः
मधुच्छन्दाः।

06.00

07.00

(c) 'अग्निना वसिष्ठस्य' - 'वसिष्ठस्य
कोऽर्थः? तस्य वैशिष्ट्यम् जानोतुताम्।

08.00

Ans:- वसिष्ठस्यार्थः धनम्, अमलद वेति।

अस्य धनस्य वैशिष्ट्यमस्ति एतद् यत् इदं

धनं प्रतिदिनं वर्षे पृथु पृथुताति वा,

दानादिना मशोसूक्तं वेति, पुत्रपौत्रादि-

रीरपुत्रमान् अतिशयरूपेण प्रयच्छति।

SU	MO	TU	WE	TH	FR	SA
30	31					1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

(d) एक ष आर्ज्यादेवताः ? एक कदा शुभ्रुत्तु ?

08.00 Ans:- अग्निः, उषा अश्विनौ षडि ~~अग्निः~~ तिथिः
देवताः आर्ज्यादेवताः।

09.00 मेदिनीसोमयागानुष्ठास प्रकृतिद्वेत
10.00 ज्योतिष्टोम सुतादिने अवनदिने वा विगत-
-निशायाः अतिमप्रश्ने विज्ञकृत्नाः पूर्वमेव
11.00 शोभा ~~अ~~ एताः देवताः गाम्भीर्यदृति-
-अपुच्छदोभूतादिः क्षण्टिः शुभ्रुत्तु।

12.00 [P. 16]
(e) अग्निशुक्ति अग्निदेवः 'कविक्रतु' इति कथम्
अतिहितः ?

01.00 Ans:- अग्निः अ कविः इति पदं क निरीक्षणा-
02.00 - भूकिक्रतुतः विष्णवः। कविः नाम अतिक्रतुः
03.00 अर्वादिशक्ति वा। क्रतुनाम मानसिकशक्तिः,
कर्म ज्ञानं वा। अतः कविः (क्रानुः) क्रतुः
04.00 (कर्म प्रज्ञा वा) यस्या अ कविक्रतुः इति
05.00 बहुवाचिसमायेन कविक्रतुशक्तः 'अप्रतिहत-
प्रज्ञायाः अप्रतिहतकर्मनः चाधिकारी' इत्यर्थं
06.00 ददाति। अग्निदेवतायाः प्रज्ञायाः कर्मनः
वा विवर्धनं ददाति कविक्रतुशक्तः।

07.00 (f) अक्रतुः कस्यः मातापितृनामालेख-
08.00 - पूर्वकः पारिचयः - विविध विविधताम्।

Ans:- अक्रतुः कस्यः मातापितृनामालेख-
~~अक्रतुः कस्यः~~ अक्रतुः कस्यः
मृजवतः पुत्रः अक्रतुः वा। अ क्षण्टिः
आसीत् अक्रतुः कस्यः मातापितृनामालेख-
अक्रतुः कस्यः

SU	MO	TU	WE	TH	FR	SA
	2	3	4	5	6	7
	9	10	11	12	13	14
	16	17	18	19	20	21
	23	24	25	26	27	28

13

7th Week • 044-321

2025

THU

FEBRUARY

(g) अक्रसूक्तस्य देवतायाः वैशिष्ट्यं किदृशम् ?

08.00

Ans:- अक्रसूक्ते देवताः अति अक्राः, कितवः, कुसिन्धु ।

09.00

(h) अक्रानां आध्या कृति? तेषु केन निर्मिता?

10.00

Ans:- अक्रानां आध्या त्रिपञ्चाशत् । तेषु अक्राः बृहत्, महते विवेदकस्य कलेन निर्मिताः ।

11.00

(i) "द्वेष्टि स्वस्वरूपं जामा कुनक्ति" - कस्य जामा कम् कथम् अपकुरुनक्ति ?

12.00

Ans:- कि. कितवस्य जामा कितवम् अपकुरुनक्ति । हेतोः अपकुरुनक्ति तस्य निर्वनत्वात् ।

01.00

(j) "न जानीमो नमूना वक्रमेतम्" - कस्युद्दिश कः एव वदति ?

03.00

Ans:- अक्रक्रीडामां रुतसर्वप्रः कितवमुद्दिश तस्य पिता माता महादयाः च एव वदति ।

04.00

(k) 'अन्येषामसुपुनकमेति' - 'असु' शकस्य वैदिकशकानुवम् प्रदीयताम् । अस्य शकस्य स्वरूपः ?

05.00

06.00

Ans:- असुशकस्य वैदिकशकानुवः सुहम् पशुयम् इति । अस्य शकस्य अर्थः सुहम् । [अक्र - 10]

07.00

08.00

(l) "अ दाधार पृथिवीं द्यामुत्तमां" - 'अ' इत्यनेन को वर्णते? अ कदा अमवर्तते?

Ans:- अ इत्यनेन प्रजापतिः हिरण्यगर्भः वर्णते । अः सूर्यः आदौ जगत् उत्पद्यते ।

SU	MO	TU	WE	TH	FR	SA
30	31					1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

प्रश्नक समवर्तत ।

08.00 m) आंमनस्यसूक्तं कुत्र लभते? 'आंमनस्यसूक्तस्य
स्वरूपः?

09.00 Ans:- आंमनस्यसूक्तम् 'आग्नेदस्य दक्षममकुले
लभते । अथर्ववेदे अपि एतादृशं सूक्तं
लभते । आग्नेदे एते अंजानसूक्तमिति कथ्यते ।
आंमनस्यं नाम अममनसः त्वः ।

11.00 अर्कसां जमानां मनः एककृपां त्वह इति
आंमनस्यसूक्तस्य जाकृतिः ।

12.00 (n) हृमिसूक्ते प्राप्तं पृथिव्याः विकासद्वयं
01.00 प्रदीयताम् ।

02.00 Ans: हृमिसूक्ते प्राप्तं पृथिव्याः विकासद्वयं
यथा - विष्वक्त्वा वसुधानी चेति ।

03.00 (o) शूनाद्धानं पूर्णं कुरु →
04.00 कोष्म देवाय शिषा विधेम ।

05.00 — X —

06.00

07.00

08.00